

Spørgsmaal, hvorpaa der skal en Afgjørelse, og denne Afgjørelse er henlagt til bestemte Autoriteter, som ere nødsagede til, hvad enten de gjøre det med Lyst eller ei, at give Svar, hvorved det ligesaa godt kan være Pligt at sige Nei som at sige Ja. Ja, dersom man vilde gjøre en gammelbøgs Afstillelse gjældende, som ikke burde overleve Absolutismen og gaae over i den constitutionelle Forfatning, nemlig mellem de enkelte Individier, de enkelte Borgere og Staten, saa vil jeg sige, at et saadant Nei kan, uagtet det altid er ubehageligt for Ansøgeren, være en Pligt, paalagt den Vedkommende af Staten, men at det paa den anden Side ligesaa godt kan være, at der er 10 eller 100 eller flere Individier, der efter denne atomistiske Opfattelse vilde see en Retsfornegetelse i et Ja og fordre et Nei, og som altsaa ganske vist vilde have den samme Ret til at kræve Vedkommende til Regnskab for, hvorfor han har sagt Ja, som den Enkelte, der fik Nei, — thi naar han faaer Ja, vil han vel nok skienke Grunden — kunde have Lyst til at faae at vide, hvorfor han har faaet Nei. Det er en Misforstaaelse, hidrørende fra svundne Tider, som vi skulle tage os vel iagt for. Jeg troer, at Lovforslaget er unyttigt og upraktisk og skadeligt, og jeg vil derfor stemme imod det, og jeg er i højeste Grad bleven bestyrket heri ved hvad der idag er ansørt for det; thi jeg gjør neppe Uret, naar jeg siger, at det er en Opinion, et Dnsse i saa Henseende, som har fundet sin Udtalelse i en Beslutning i det andet Thing. Hvad Opinionen angaaer, vil jeg ingenlunde opstille som Regel, at man slet ikke skal bryde sig om den; men man skal undersøge denne Opinions Grunde, og jeg vil da tilstaae, at der er berettigede Momenter i den, og de bestaae heri, at der i tidligere Tid var og endnu den Dag idag er mange for mange Ting, der ere overladte til administrativ Afgjørelse ved Embedsmænd efter deres Skøn, og som kunde være regulerede ved Lov. I gamle Dage var der uendelig Meget deraf; det er altsaa en Antiquitet; det er ikke en Fremfritidsfordring, men en Reminiscents fra en svunden Tid, og, ligesom det er blevet mindre og mindre i Omfang, og Schoet deraf er blevet svagere og svagere, saaledes vil et Dnsse

derom forekomme som en Scurillitet, naar den Dag kommer, da det er Love og ikke det administrative Skøn, der afgjør Sagerne. Men Rigsdagen har endnu ikke siddet en eneste Session, uden at den i en eller anden Sag virkelig har afløst det administrative Skøn med Lovregler, og der, hvor det endnu er tilbage, som f. Ex. — hvad der egentlig er de vigtigste, praktiske Sager, der ere tilbage — i Udstykningsager og Sager angaaende Næringsvæsenet — skal jeg med største Beredvillighed række min Haand og yde mit Bidrag til, at ogsaa de herhenhørende Spørgsmaal blive lovordnede, saa at der kun f. Ex. i Udstykningsager, ganske simpelt bliver Spørgsmaal, om de og de bestemte Betingelser ere tilstede, og at, hvor dette er Tilfældet, har Vedkommende en Ret, og, hvor det ikke er Tilfældet, der kan Ingen indrømme ham en saadan Ret, thi deraf følger, at ogsaa den Benaadningsret, der ligger i det hele Bevillingsystem, taber sin Betydning; er Loven fyldestgjort, er der en Ret, og han har da i det Højeste kun at documentere for en af Staten besiddet Autoritet, at han har denne Ret. Og det Samme vil jeg sige om Næringsforholdene. Jeg haaber, at det ikke skal være saa meget længe, inden vi faae en Næringslov, som siger, at det og det maa Enhver gjøre, der opfylder de og de Betingelser; saa falder ogsaa Bevillingsvæsenet bort. Det er altsaa det ene Moment, der er berettiget i denne Opinion; Opinionen i det Hele gaaer imidlertid ikke saa hurtigt over, som man troer; den er overmaade selglivet, og, naar man seer noie til, vil man opdage mange Ting, der for længe siden have ophørt at eksistere, men som i Opinionen først lidt efter lidt fortrænges. Jeg vil ogsaa paapege et andet Moment. Jeg troer ganske vist, at hele det gamle Cancellistekole-system, for at nævne Børnet ved dets rette Navn, har bevirket en Holdning af Embedsmændene ligeoverfor de enkelte Borgere, som ikke svarer til det Rette og Dnsse lige; men jeg kan ikke sige Andet end: Overdrag saa lidt som muligt til det administrative Skøn og saa Meget som muligt til Loven, og overdrag det administrative Skøn til saa gode og dygtige og navnlig saa frivillige og forfatningsfædte Mænd som muligt. Forslaget er